

Leder

Som de fleste læsere har bemærket er der gået et år siden Kurasje 15/16 udkom. Det er naturligvis et alvorligt problem for et tidsskrift, der har det som sin intension at føre en løbende debat. Ikke desto mindre tager vi nu tråden op.

I sidste nummer bragte vi en række analyser af forholdet mellem kapitalismens udvikling og de statslige politikker, bl.a. udmøntet i en kritik af de socialdemokratiske og Socialistiske Økonomers politikrådgivning, som den kom til udtryk i Det økonomiske Råds (DØRs) og Socialistiske Økonomers (SØs) rapporter. Kritikken havde to indfaldsvinkler, dels påvisningen af det mangelfulde eller fordrejede analysegrundlag, kort sagt kritikken af marxrevisionen, og dels påvisningen af de statskapitalistiske planlægningsforestillinger som udsprang heraf, kort sagt kritikken af reformismen.

Kritikken og afvisningen af SØs kriseløsningsforsøg – og dermed indirekte af forsøg af lignende art fra andre dele af venstrefløjten – er naturligvis kun den ene og mindst interessante side af sagen. Den anden er, at krisen igen og igen sætter de problemer på dagsordenen, som SØ forsøgte at løse. Man kan beklage, men ikke ændre ved det faktum, at venstrefløjten ikke har været i stand til at formulere en alternativ kriseforståelse og dermed en indsigt i handlingsmuligheder og begrænsninger. Kritikken af SØ drejede sig grundlæggende om at insistere på nødvendigheden af en anden forståelse af forholdet mellem økonomi og politik, mellem kapitalismeudvikling og den statslige politiks reguleringsmulighed. Det er herfra diskussionen om mulighederne for en alternativ krisepolitik må tage sit udgangspunkt.

Det er dette tema fra sidste nummer vi forfølger over de følgende sider. I Artiklen *Indkomspolitik og kapitalakkumulation i Danmark* undersøges sammenhængen mellem de specifikke danske akkumulationsbetingelser og fagbevægelsens og Socialdemokratiets forsøg på at udforme en lønpolitisk styring. Gennem en kritik af Hoffmanns og Semmlers almene bestemmelse af sammenhængen mellem indkomspolitik og akkumulationsudvikling i Kurasje 14 forsøger forfatterne at bestemme de særegne træk ved den danske lønpolitik udvikling. Mens den danske fagbevægelses lønpolitiske strategi »overflødiggjorde« en statslig indkomspolitik i tressernes lange opgangskonjunktur, tvinger krisens gennemslag staten til en indkomspolitik, der tendentielt truer fagbevægelsens eksistens og dermed hele den danske reformismes grundlag.

I Semmlers og Hoffmanns artikel *Økonomisk krise, massearbejdsløshed og globalstyring* undersøges for Vesttysklands vedkommende sammenhængen mellem krisens modsætningsfyldte udvikling og modsætningerne i de statslige

krisereguleringsforsøg. Forfatterne viser, hvordan krisen og arbejdsløsheden antager et cyklisk forløb, der i 70'erne udløser strukturelle modsætninger i den kapitalistisk økonomi. Politiske forsøg på at tæmme overakkumuleringen – hvad enten det er socialdemokraternes, kapitalens eller fagbevægelsens modeller – er alle oppe mod en krise, der følger sine egne lovmæssigheder. Alt imens disse forskellige politiske kræfter holder hinanden i skak, overhaler krisen selv de »bedste« forslag ved gennem udrensende processer at frigøre nye produktivtetsreserver. Krisecyklen træder støt og roligt og efterlader kun een tilskuere: langtidsarbejdsløsheden...

Med udgangspunkt i den hidtidige statsteoridiskussion søger artiklen Statsfunktioner og reproduktion af arbejdskraft at bestemme et hidtil stedmoderligt behandlet område indenfor de statslige indgrebs forhold til kapitalakkumuleringen: De stofflige og brugsværdimæssige skranker for akkumuleringen i form af statslig beslaglæggelse af arbejdskraft og produktionsmidler og de mere indirekte produktive og akkumulationsfremmende tilbagevirkninger på den private kapital, som kan ligge i statslige indgreb. Artiklen behandler derefter mere udførligt, hvilken indflydelse de forskellige former for statslige indgreb i arbejdskraftens reproduktion har på bestemmelsen af arbejdskraftens værdi, dvs. forholdet mellem skatter, kollektivt konsum, socialpolitik og privat organiseret reproduktion (disponibel løn).

Ligesom vi med artiklen om indkomstpolitikken i Danmark indfrieder en forpligtelse, som vi pålagde os selv i Kurasje nr. 14, om at videre udvikle Semmler og Hoffmanns indledende analyse af emnet, så er der også en klar forpligtelse for, hvad der vel almindeligvis betragtes som »kapitallogikkens« arnested par excellence at behandle Hans-Jørgen Schanz' nye vigtige bog *»Antikritik – refleksioner over kritikken af kapitallogikken«*.

Redaktionen har bedt Jens Henning Rasmussen ikke blot diskutere om bogen indløser sit forehavende: tilbagevisningen af kritikkerne af kapitallogikken, men også at undersøge Schanz' anden intention: at udvikle kapitallogikken som teoretisk program for det marxistiske teoriarbejde. Gennem en kritik af Schanz' manglende præcision i bestemmelsen af kapitallogikken fastlægges den schanzske kapitallogik – som artiklen viser er kapitallogikken trods de senere års inflationære brug af ordet – som »en specifik metateori over kritikken af den politiske økonomi indeholdende dels en række erkendelsesteoretiske refleksioner over marxismen, dels en række programatiske teser til udvikling af marxismen.«

I kritikken af dette metateoretiske projekts teoriehistoriske udgangspunkt og fortolkning af kritikken af den politiske økonomi skitseres et andet teoretisk program for det marxistiske teoriarbejde: Gennem et omfattende rekonstruktionsarbejde omkring kritikken af den politiske økonomi at indløse de problemer, som kapitallogikken rejste og dermed overvinde kapitallogikken, fordi

denne som teoretisk program ikke er istand til at være et »totalt og i sidste ende praktisk politisk ledemotiv i det teoretiske arbejde.« I et senere nummer vil redaktionen tage diskussionen af dette skitserede projekt op og samtidig opfordre Schanz til at svare på kritikken.

Endelig bringer vi i artiklen *Miljøanlæg og værdicirkulation* en diskussion – med udgangspunkt i Ib Larsens bog *Miljøanlæg* – af den statslige miljøpolitik. Der er tale om en videreførelse af debatten omkring Dieter Lämples bog *Staten og de almene produktionsbetingelser* og Marx Festers artikel *Infrastruktur og kapitalvalorisering*, Kurasje 12, her diskuteret i et »forureningsperspektiv« dvs. nødvendigheden af og grænserne for statslig intervention overfor ødelæggelse af kapitalismens naturgrundlag.

NÆSTE NUMMER AF KURASJE

KURASJE 18

Indhold:

Arne Kurdahl:

Kriseudviklingen i Danmark

Nils Bredsdorff, Mogens Holm og Peter Søndergaard:

Fagbevægelsens indkomspolitik og den statslige krisepolitik

– kommentar til de seneste udviklingstræk

Erling Havn:

Fagbevægelsens lønpolitik

Bo Elling Nielsen:

Den statslige arbejdsmarkedspolitik i krisen

Bjarne Andersson og Peter Søndergaard:

Typografarbejde

ca. 150 sider; ca. 35,- kr.

Udkommer den 15. august 1978.

Abonnement på KURASJE 17–20 koster 80,- kr.

Abonnement tegnes ved indbetaling af 80,- kr. til Kurasje.

KURASJE

Krystalgade 16, 1172 København K

Giro: 7 16 60 44